

Zorgexpert Hennie Brons slaat alarm over de ouderenzorg

‘Wie zorgt er straks nog voor

Verpleeghuizen vol, een chronisch tekort aan medewerkers... Het moet radicaal anders in de ouderenzorg, vindt de gelouterde Brabantse bestuurder Hennie Brons. „Regel zelf dat je gezond blijft, want de zorg gaat het niet redden.”

JOHN BAS

Hij gooit hét probleem maar meteen op tafel. Er zijn niet genoeg handen in de ouderenzorg. En die gaan er ook niet meer komen. Nooit. In Brabant alleen al zijn er 10.000 vacatures in de verpleging en de verzorging. Terwijl twee op de vijf medewerkers overwegen te stoppen of aan een andere baan denken. „Want zo leuk wordt onze branche triest genoeg niet altijd ervaren”, constateert Hennie Brons.

De 70-jarige Roosendaler, jarenlang bestuurder in de ouderenzorg, fileert het zo-geheten Integraal Zorgakkoord dat minister Ernst Kuipers met de sector heeft gesloten. Een plan dat vooral gaat over beheersing van de zorg bij huisartsen, wijkverpleegkundigen en ziekenhuizen.

„Armoedig is het”, zegt hij. „Langdurige en maatschappelijke zorg ontbreken. Het laat vooral zien hoe ongelooflijk ingewikkeld de ziektekostenverzekering is gemaakt. Het gaat te veel over geld en beheersing en te weinig over mensen, hun zelfredzaamheid en onze samenleving. Daar ben ik als gepensioneerde aan de zijlijn erg over teleurgesteld. Ze snappen het niet.”

Wie snappen het niet? Ernst Kuipers, de met tromgeroef ontvangen zorgminister van D66? En?

„Het hele kabinet. Dit Zorgakkoord is een gemiste kans. Geen enkele visie op de toekomst. In 2040 zijn er bijna 5 miljoen ouderen, en dat terwijl het aantal medewerkers in de zorg niet kan en niet mag groeien. Ik had zo gehoopt op een ommezwaai met vakmensen als Ernst Kuipers, Conny Helder en Maarten van Ooijen. Niets van dat al. Geen gemeenschappelijk beleid ook. De een is verantwoordelijk voor de ziektekostenverzekering, de ander voor langdurige zorg en de derde voor de Wet maatschappelijke ondersteuning. Terwijl dat in de praktijk elke dag bij iedere oudere allemaal samenkomt, hè.”

Wat doen ze verkeerd?

„Niet zij, maar verouderde, ingewikkelde systemen en verstarde wetgeving domineren. Ministers en bewindslieden worden gevangen in het denkkader van ambtenaren die al veel te veel jaren een beheersstrategie toepassen. Voor alles is een apart bureautje, is een aparte regel te bedenken en ook daadwerkelijk bedacht. Daar valt voor wijkverpleegkundigen en huisartsen vaak niet mee te werken.”

Wat moet er anders?

„We zijn in de zorg helemaal doorgeslagen, bezwijken onder de bureaucratie en krijgen nooit meer de benodigde mensen bij elkaar. Er komen geen verpleeghuisplaatsen meer bij. Momenteel werkt één op de zeven men-

sen met een baan in de zorg. Van het kabinet mag dat stijgen tot hooguit één op de zes. Maar de praktijk is dat we naar één op de vier zouden moeten. De komende twintig jaar verdrievoudigt het aantal 90-jarigen. Wie gaat ze verzorgen?”

Zegt u het maar.

„Meer dan de helft van de ouderen denkt recht te hebben op zorg en hulp als dat nodig is. Er bestaat geen recht op zorg als er geen medewerkers zijn. Ouderen zullen dat

Zorg dat je thuis kunt blijven wonen. Zelfredzaamheid blijft punt één

zelf en met elkaar moeten gaan organiseren. Eigen verantwoordelijkheid nemen en initiatief tonen. Dan hoeft alleen nog maar de zware en specialistische zorg door medewerkers te worden gedaan. We moeten beter voor onszelf zorgen, onze leefstijl zo gezond mogelijk houden. We moeten elkaar meer helpen. Voorkomen dat we zorg nodig hebben. We zijn zelf het medicijn.”

En er wordt al zo'n zwaar beroep op mantelzorgers gedaan. Terwijl Den Haag wil dat ouderen nog langer thuis kunnen wonen.

„Mantelzorgers zijn nu al vaak overbelast en het aantal beschikbare mantelzorgers zal de komende jaren fors afnemen. Er wordt te makkelijk een beroep op ze gedaan. Het langer thuisblijven kan verschillende vormen hebben. De vertrouwde woning of clusteren, een vorm van samenwonen. Maar denk ook aan digitale zorg. We kunnen steeds beter zelf onze gezondheid in de gaten houden, met appjes en slimme technologie in huis. We moeten aanvaarden dat we vaker op onszelf zijn aangewezen, dat we niet voor elk wisselwase naar de huisarts gaan.”

„We kunnen veel meer zelf als we daarin getraind worden. *Reablement*, zeggen wij dan. Ouderen leren om met een handig hulpmiddel toch weer zelf hun steunkousen aan te trekken. Hulpmiddelen om zelf schoon te maken of met de buurvrouw weer zelf de ogen te druppelen. Of de echtgenoot de dagelijkse injectie te laten zetten.”

Hebben we daar de Zorgstaat voor opgebouwd? De kinderen van die ouderen horen u aankomen.

„Snap ik. Ouderen hebben eerst vaak de mantelzorg bij hun ouders gedaan en zijn nu ook dienstbaar als opa en oma bij de kinderen voor de kleinkinderen. Ze zijn in de

Paspoort

Zorgexpert Hennie Brons

■ Geboren in 1952 geboren in Baarle-Nassau, groeit op in Vught en woont in Roosendaal

■ Werkte als directeur Charitas in Roosendaal, mede-oprichter zorginstelling Groenhuisen, branchebestuurder middelbaar beroepsonderwijs West-Brabant

■ Toezichthouder stichting De Wever, Vitalis en Fokus Vrijwilliger/voorzitter Alzheimer Nederland, afdeling West-Brabant, voorzitter stichting Vrienden van mensen met dementie

■ Getrouwd met Lia, drie kinderen en vier kleinkinderen

fase dat ze niets meer moeten. Kunnen we elkaar dan ook nog verleiden om er nog voor elkaar te zijn, indien nodig voor elkaar te zorgen? „Ik geloof in die wederkerigheid. Bedenk dat wat jij voor een ander doet ooit terugkomt als jij het nodig hebt. Daarvoor zijn ontmoetingsplaatsen onmisbaar. Dus organiseer centra waar ouderen elkaar ontmoeten. Een kaartje leggen, hobbyën, elkaars kapotte spullen repareren, misschien samen eten. Vooral contact hebben.

Vroeger noemden we dat een buurthuis

„Dat is waar. Te veel is wegbezuinigd, terwijl we dat buurthuis juist zo hard nodig zullen hebben. Noem het een vrijetijds- of dienstencentrum, een buurthuis nieuwe stijl. Daar moeten mensen elkaar weer tegenkomen. Even een bakkie doen. Zorg dat mensen dagelijks een loopje hebben. Heel belangrijk: een lopie. Dat brengt structuur in de dag, geeft houvast. Ook voor de — straks — tienduizenden Brabanders met beginnende dementie of erger.”

Wat kunnen we nog meer doen om de zorg te vermijden?

„Let op je leefstijl. Blijf intellectueel en fy-

siek actief. Eet verstandig. Neem je eigen verantwoordelijkheid.

Zorg dat je thuis kunt

blijven wonen. Zelfredzaamheid blijft punt één. Denk vooruit, ga anders wonen, bereid je voor op die oude dag. Dan heb je het over drempels weghalen, een aangepaste douche, de traplift of beneden slapen. Maar ook slimme technologie om bereikbaar te zijn of digitaal te kunnen overleggen met de huisarts.”

Makkelijk gezegd door iemand die het zo te zien goed voor elkaar heeft.

„Dat is waar. Waar mensen het niet kunnen regelen of betalen, moeten wij hen helpen. Het is nu zo ingewikkeld gemaakt dat je een dossier vol adviezen en stempels nodig hebt om hulp te krijgen. Op een eenvoudige zorgvraag is nu geen simpel antwoord mogelijk.

Dat moet anders, directer en vooral eenvoudiger.”

„Het oude denken van een zorgmarkt bestaat niet. De zorg is door het ontbreken van medewerkers geen gezonde markt meer.

Waarom al die organisaties, al die autootjes, al die medewerkers? Zorg dat er één verantwoordelijke organisatie is per wijk of dorp.

Geef medewerkers de ruimte en vertrouwen.

Geef ze de middelen, of die nu uit de ziektekostenverzekering, de langdurige zorg of de maatschappelijke ondersteuning komen. Ken die ouderen, kom bij ze thuis, spreek ze, weet wat ze nodig hebben.”

Dit kabinet zal u vragen of we daarmee geld besparen.

„Misschien wel, misschien niet. Wat heb je aan geld en budgettaire kaders als er geen zorgmedewerkers zijn? Geld is in deze problematiek niet het stuurmiddel. We moeten het hebben over een samenleving die er voor elkaar wil zijn en daar de tijd voor wil nemen. Dát is het kostbaarste goed: tijd en enthousiasme, de wil om te helpen en voor de ander van betekenis te zijn.”

U wil nogal wat van ons samen.

„Dat zal moeten. De ouderenzorg kan het nu al niet meer aan en met de voorspelde groei van het aantal senioren straks helemaal niet meer. We móeten het met elkaar doen.”